

НЕЗМІРЕНІ ГЛИБИНИ ДРАМИ: СЦЕНІЧНІ 122 РОКИ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

14.12.2021

Дві унікальні новинки: «Леся Українка на театральній сцені. 1899—2020. Бібліографічний довідник» та «Український театр. Видатні діячі та менеджмент».

Цьогоріч на книжковому фестивалі Kyiv Book Art Fest презентували дві унікальні новинки від видавництва «Мистецтво»: «Леся Українка на театральній сцені. 1899—2020. Бібліографічний довідник», який упорядкувала мистецтвознавиця, працівниця Публічної бібліотеки імені цієї знаменитої письменниці Вікторія Шкарабан, та «Український театр. Видатні діячі та менеджмент» кандидата мистецтвознавства Андрія Лягущенка.

Перша книжка — не лише приурочена стоп'ятдесятій річниці від дня народження геніальної української поетеси і драматурга Лесі Українки.

У цьому виданні вперше в Україні подано бібліографічний літопис усіх вистав, створених за драматургією Лариси Косач-Квітки як на вітчизняній, так і на світовій драматичній, оперній і балетній сценах — від першої постановки до останніх прем'єр сьогодні. Враховані й вистави про саму Лесю Українку.

Драматургічна спадщина геніальної поетеси, як зазначено в анотації книги, охопила чи не весь епос світового буття, надавши національній сцені новий вимір, поставивши перед театром складні завдання, яких він досі не знав.

Тому не випадково драматургічна творчість Лесі Українки знайшла відгук у реформатора вітчизняного театру Леся Курбаса, про якого Павло Тичина писав: «...весь час немовби дивляться на мене очі, очі, в яких про оновлення драми думок таїлися незмірені глибини».

До «незмірених глибин» драматургії Лесі Українки упродовж ХХ століття зверталися як видатні українські режисери, актори й сценографи, так і майстри світового театру.

Тож відділ мистецтв Публічної бібліотеки імені Лесі Українки, як виявилось, віддавна працює над складанням бібліографії з історії сценічного втілення драматургії поетеси.

Ця історія, що триває вже 122 роки, розпочалася виставою «Блакитна троянда», зіграною трупною Марка Кропивницького 1899 року.

Тому співробітники Публічної бібліотеки, під орудою наукового редактора Леоніда Криворучка, спробували все бібліографічно досягнути і запропонували читачеві ознайомитися з підсумком цієї роботи — складним літописом вистав, створених за драматургією поетеси як в Україні, так і за її межами.

Подається загалом повна бібліографія театрознавчих, літературознавчих і філологічних розвідок драматургічної поетики Лесі Українки.

До її творчості й надалі звертатимуться режисери, актори, сценографи і мистецтвознавці, яких не можуть не зацікавити такі визначні драми, як «Лісова пісня», «У пущі», «Кассандра», «Камінний господар», «Бояриня», «На полі крові».

«Український театр. Видатні діячі та менеджмент» Андрія Лягушенка — це фундаментальне дослідження, присвячене знаковим діячам українського

театру, які вдало поєднували мистецьку роботу з ефективною організацією процесу колективної художньої творчості і яких ми знаємо насамперед як визначних драматургів, режисерів, акторів і далеко менше, як талановитих менеджерів, що успішно організовували нові акторські трупи і не менш талановито ними управляли, досягаючи значних творчих вершин.

Це стосується таких відомих імен, як Марко Кропивницький, Михайло Старицький, Іван Карпенко-Карий, Микола Садовський, Панас Саксаганський, Іван Мар'яненко, Лесь Курбас, Гнат Юра, Василь Василько й інші.

Заслужений діяч мистецтв Андрій Лягущенко у своєму ґрунтовному дослідженні, вперше в українському театрознавстві, в широкому соціально-культурному контексті, розглянув мистецьку діяльність митців саме як вправних менеджерів, організаторів і управлінців багатогранного театрального процесу в непростих, а то й драматичних, соціально-заполітизованих умовах і утисках національного театру, що мали місце впродовж ХІХ і ХХ століть.

Значну увагу приділено як аналізу організаційно-правових форм функціонування тогочасного сценічного мистецтва, так і всебічному історичному процесу формування й розвитку моделей сценічних колективів — а це залишається актуальним і донині.

Проаналізовано і багатогранні стосунки українського театру із владою, і процес становлення державного менеджменту в галузі виконавського мистецтва.

Професор кафедри організації театральної справи Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені Івана Карпенка-Карого Андрій Лягущенко викладає авторський курс «Історія театральної справи в Україні».

А ще практично зумів утілити свої знання під час створення 1991 року інноваційного Училища хореографічного мистецтва «Київська муніципальна українська академія танцю», де до 2019 року обіймав посаду директора цього навчального закладу.

Водночас він є завідувачем кафедри хореографічних і мистецьких дисциплін нинішньої Київської муніципальної академії танцю імені Серґа Лифаря. Окрім того, Андрій Лягущенко є співавтором балетних лібрето і програм для дітей та молоді циклу мистецьких вечорів «Світ танцю».

Володимир КОРНІЙЧУК,
заслужений журналіст України